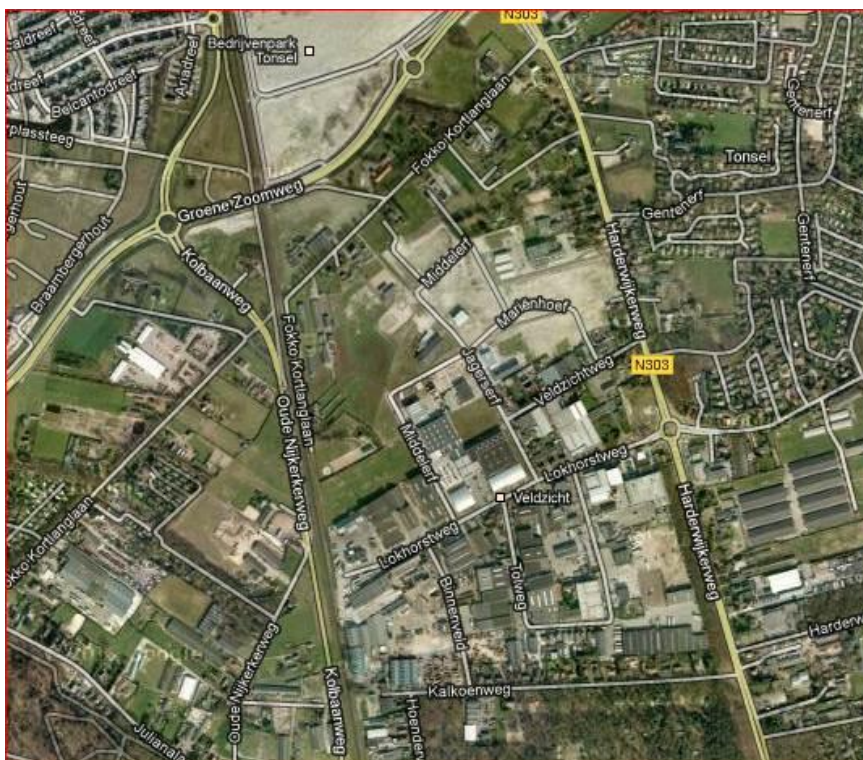

Groenewold

Adviesbureau voor
Milieu & Natuur

Natuurtoets herziening bestemmingsplan Veldzicht Ermelo

Opdrachtgever	Gemeente Ermelo Postbus 500 3850 AM Ermelo
Contactpersoon	Klaas Braamskamp

Uitvoering	Groenewold Adviesbureau voor Milieu & Natuur	
	Dossiënummer	2012118
	Versie	Jul12-v2
	Behandeld door	Lex Groenewold
	Datum	30 juli 2012

Inhoudsopgave:

1	Aanleiding en doel	3
2	Beschrijving situatie	3
2.1	Omschrijving gebied	3
2.2	Relevante wetgeving	3
2.3	Aanpak Natuurtoets	4
3	Plangebied.....	4
3.1	Voorgenomen ingreep	4
3.2	Uitgangspunten effectbeoordeling	4
3.3	Bronnenonderzoek	5
3.4	Locatiebezoeken	5
4	Effecten Flora en Fauna	5
4.1	Flora	5
4.2	Amfibieën	5
4.3	Reptielen	6
4.4	Vlinders	6
4.5	Libellen	6
4.6	Zoogdieren	6
4.6.1	Vleermuizen	7
4.7	Vogels	8
4.7.1	Huismus	9
4.7.2	Steenuil	9
5	Gebiedsbescherming.....	11
5.1	Natura 2000.....	11
5.2	Externe werking.....	12
5.3	EHS.....	13
6	Conclusies en aanbevelingen	14
6.1	Algemeen	14
6.2	Flora- en Faunawet.....	14
6.3	Natuurbeschermingswet	15
6.4	EHS.....	15
6.5	Voorbehoud en zorgplicht.....	15
7	Advies.....	17
8	Literatuur:	18
	Bijlagen:.....	18

Bijlagen:

1. Overzicht situatie
2. Kaartje gebieden met waarnemingen vleermuis
3. Foto's plangebied
4. Wettelijk kader

1 Aanleiding en doel

Op basis van de Wet ruimtelijke ordening dienen alle bestemmingsplannen van de gemeente Ermelo op 1 juli 2013 actueel te zijn. Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo heeft daarom een integrale herziening van de geldende bestemmingsplannen in voorbereiding voor bedrijventerrein Veldzicht.

Ten behoeve van het plan is o.a. een natuurtoets nodig. Het betreft het uitvoeren van een natuuronderzoek naar de effecten van deze plannen op Natura 2000-gebieden Veluwe en Veluwerandmeren, alsmede een toetsing in het kader van de Flora- en faunawet. Tevens dient een beoordeling uitgevoerd worden van de effecten op de doelen van de EHS.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur is gevraagd een natuuronderzoek uit te voeren.

2 Beschrijving situatie

2.1 Omschrijving gebied

Het betreft een bedrijventerrein met een mix van wonen en werken. Het terrein is gelegen ten noorden van Ermelo, aan de noordzijde begrensd door de F. Kortlanglaan, aan de westzijde de spoorbaan en aan de oostzijde de Harderijkerweg (zie ook Figuur 1 en Bijlage 1).

Het bestemmingsplan Bedrijventerrein Veldzicht wordt voor een groot deel een conserverend bestemmingsplan.

Het deel langs de noordzijde (Fokko Kortlanglaan) is onderdeel van de Groene Zoom, waarvoor een structuurvisie is vastgesteld (visiekaart deel F). Verder worden de ruimtelijk relevante onderdelen van het bedrijfsplan Herstructurering bedrijventerrein Veldzicht-Zuid, Ermelo verwerkt. Het in voorbereiding zijnde BP Veldzicht Noord 4^e fase is geen onderdeel van dit plan en zal separaat worden vastgesteld.

2.2 Relevante wetgeving

In verband met de Flora- en Faunawet en de geldende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is het noodzakelijk om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen en andere activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden de consequenties in beeld gebracht van de beoogde plannen en vindt toetsing plaats.

Figuur 1: plangebied bestemmingsplan Bedrijventerrein Veldzicht

2.3 Aanpak Natuurtoets

Voorliggende quickscan is gebaseerd op een aantal locatiebezoeken, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens en bekende ecologische principes. Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in de onderzoekslocatie, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (Flora- en Faunawet - hoofdstuk 4);
- Ten tweede is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (Natuurbeschermingswet en EHS - hoofdstuk 5).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de te verwachten effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten. Ook wordt eventueel vermeld welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen nodig zijn om aan de zorgplicht te voldoen.

3 Plangebied

3.1 Voorgenomen ingreep

Het voorgenomen plan kan worden omschreven als ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. De ingreep wordt niet op voorhand uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt een vrijstelling van soorten uit Tabel 1 Flora- en Faunawet. Een samenvatting van de natuurwetgeving is weergegeven in Bijlage 3.

3.2 Uitgangspunten effectbeoordeling

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingrepen. Uitgangspunten hiervoor zijn:

- Integrale herziening bestemmingplan Veldzicht
- Conserverend plan voor het bestaande deel van Veldzicht
- Verbreden van wegen op het bestaande terrein.
- Veldzicht Noord vierde fase maakt nadrukkelijk geen deel uit van het voorliggende plan.
- Inrichting agrarisch gebied aan de Fokko Kortlanglaan als een werklandschap, in lijn met de Structuurvisie Groene Zoom, waar deze strook deel van uit maakt. Het zou dan moeten gaan om 25% wonen en werken en 75% groen in deze strook. Hierin is een aantal ontwikkelingen voorzien, o.a.:
 - het verwijderen van enige bomen en opslag
 - het slopen van enkele opstallen
 - het bouwrijp maken van gronden
 - het aanleggen van wegverharding
 - het realiseren van groenvoorzieningen
 - herinrichting F. Kortlanglaan 164a
 - woon-/werklandschap Harderwijkerweg 215/F. Kortlanglaan
 - ontwikkeling woonwerkunit, perceel tussen F. Kortlanglaan 164a en 174
 - realisatie schuur F. Kortlanglaan 190

3.3 Bronnenonderzoek

Het plangebied ligt geheel of gedeeltelijk in de kilometerhokken x:170/y:480, x:170/y:481, x:171/y:481 en een puntje x:170/y:482. Het plangebied heeft een oppervlak van ca. 65 ha. Van de gemeente is een uitdraai verkregen van de NDFF met gevalideerde waarnemingen. De vogels van de rode lijst betreffen de Steenuil en mogelijk een Kerkuil. Verder is het mogelijk dat een Eekhoorn in het gebied aanwezig is of een Das het noordelijk deel van het gebied doorkruist.

Om verder een zo goed mogelijk beeld te krijgen van in de regio voorkomende beschermde soorten is gebruik gemaakt van openbaar toegankelijke en betrouwbare bronnen, waaronder verspreidingsatlassen, recente artikelen en internetsites (zie literatuurlijst).

3.4 Locatiebezoeken

In 2009, 2010 en 2011 zijn de noordelijke delen van het terrein meermalen bezocht i.v.m. de aanwezigheid van de Steenuil en vleermuizen. Tijdens aanvullende locatiebezoeken in mei, juni en juli 2012 is het totale gebied en de directe omgeving opgenomen. Een quick-scan kan overigens slechts uitsluitel geven over de aanwezigheid van soorten op dat moment. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk hier voorkomende soorten. Voor de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied zijn meerdere bezoeken afgelegd.

4 Effecten Flora en Fauna

4.1 Flora

Tijdens de veldbezoeken in 2011 en 2012 zijn planten aangetroffen zoals Ronde ooievaarsbek, Duizendblad, Kruidistel, Kruijpende boterbloem, Bijvoet, Echte kamille, Brandnetel, Witte dovenetel, Klapproos, Ridderzuring, Smalle weegbree, Boerenwormkruid, Teunisbloem, Pitrus, Braam, Gestreepte witbol en diverse andere algemene grassoorten.

Verder bomen en struiken, zoals Vlier, Zomereik, Zachte berk en Paardenkastanje. Er zijn geen beschermde en bedreigde soorten aangetroffen en op basis van de terreinkenmerken ook niet in de onderzoekslocatie te verwachten.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch een vrijstelling van verbodsartikel 8 van de Flora- en faunawet voor laag beschermde soorten. Het aanvragen van een ontheffing annex art. 75 is voor flora niet nodig.

4.2 Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt voortplantingswater in de directe omgeving zijn deze soorten ook niet te verwachten. De voorgenomen ingreep zal hierop geen effect hebben, noch op aantasting van het leefgebied. Mogelijk dat een nog aan te leggen waterberging ten noorden van de Jagerserf-Middelerf nieuwe mogelijkheden voor amfibieën kan bieden. Een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet hoeft voor amfibieën derhalve niet te worden aangevraagd.

4.3 Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Gezien de afwezigheid van geschikt biotoop zijn deze soorten ook niet in het plangebied te verwachten. De voorgenomen ingreep zal geen effect hebben op deze soorten, noch op aantasting van het leefgebied. Een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet hoeft voor reptielen derhalve niet te worden aangevraagd.

4.4 Vlinders

Tijdens de veldbezoeken zijn de Kleine vos, Citroenvlinder, de Atalanta, Dagpauwoog en Klein koolwitje aangetroffen. Het betreft dan met name de bermen langs de F. Kortlanglaan, en de onbebouwde delen langs Middelerf en Jagerserf. Het biotoop geeft verder geen aanleiding te veronderstellen dat beschermde soorten in het plangebied zullen voorkomen. Een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet hoeft voor vlinders derhalve niet te worden aangevraagd.

4.5 Libellen

Gezien het ontbreken van oppervlaktewater in of in de nabije omgeving van het plangebied zijn geen beschermde soorten libellen te verwachten. Een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en Faunawet hoeft voor libellen derhalve niet te worden aangevraagd.

4.6 Zoogdieren

Uit de gegevens van het natuurloket en de NDFF blijken m.u.v. vleermuizen geen gevalideerde waarnemingen van zoogdieren aanwezig. Uit diverse studies in de omgeving van het plangebied is bekend dat de Das er voorkomt (ca. 1km ten zuidwesten). In of in de directe omgeving van het plangebied zijn geen aanwijzingen aangetroffen waaruit de aanwezigheid van Das blijkt. Daarnaast vormt het plangebied gezien de huidige menselijke verstoring en de ligging tussen gemeentelijke hoofdwegen en de spoorbaan geen geschikt onderdeel van leefgebied van de Das. Zoon (2007), Ecogroen (2010) en Waardenburg (2011) concluderen t.a.v. de Groene Zoom ook dat er geen goede waarnemingen bekend zijn uit dit gebied en achten het niet waarschijnlijk dat de Das hier voorkomt. T.a.v. het plangebied zelf geldt dit in versterkte mate. Boommarters zijn niet bekend van uit het plangebied of de directe omgeving. Wel op grotere afstand (ca. 2-3km) in de bosgebieden en landgoederen.

Andere mogelijke zoogdieren zijn Vos en Haas (eigen waarneming 2011), welke het gebied kunnen doorkruisen. Het plangebied heeft echter voor deze soorten een beperkte waarde. Als doortrekroute resteren er genoeg mogelijkheden via de Groene Zoom. Hoewel tijdens de bezoeken niet aangetroffen is het mogelijk dat de Eekhoorn voorkomt in het gebied rond de Groene Zoom. Bij het eventueel verwijderen van de grotere bomen dient zorgvuldig te worden bekeken of de soort nesten gemaakt heeft of holtes bezet.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren kunnen gaan. Zo zijn sporen aangetroffen van de Mol en enkele holletjes van de Veldmuis. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten hier echter niet aan de orde, omdat automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en Faunawet geldt. Gezien de ligging en het huidige gebruik van het gebied wordt een ontheffing voor soorten als Boomarter en Das niet nodig geacht.

4.6.1 Vleermuizen

Uit een inventarisatie in 2005 (Mertens, 2005, Ecogroen 2010, Waardenburg (2011) en Zoon (2006) blijkt het plangebied te worden gebruikt door Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger om te foerageren, de Ruige dwergvleermuis is in de omgeving waargenomen.

Ook Groenewold (2009 en 2011) meldt waarnemingen van deze soorten. Alle drie de soorten zijn bij diverse terreinbezoeken in 2011 en 2012 in of in de nabijheid van het plangebied met zichtwaarnemingen en met de batdetector (Petterson D 240x) waargenomen. De Gewone dwergvleermuis bij elk bezoek, jagend en langsvliegend, met name op de F. Kortlanglaan, maar ook op andere delen van het bedrijventerrein (bijv. Kalkoenweg, Binnenveld, Jagerserf). De Ruige dwergvleermuis (jagend) langs het spoor en de Laatvlieger vliegrouete langs F. Kortlanglaan en jagend langs de F. Kortlanglaan ten noorden van Harderwijkerweg 215.

Op 2 augustus 2011 is in de ochtend tussen 4.30-6.30 uur in gebied bezocht naar verblijfplaatsen. Op de F. Kortlanglaan is een tweetal zwermen gezien. Eén met ca. 5-8 exemplaren Gewone dwergvleermuis in de schuur bij FK164b en een zwerm van 10-15 exemplaren rond de kastanjabomen tegenover het schooltje aan de F. Kortlanglaan. Een overzicht van de plaatsen waar vleermuizen zijn waargenomen is weergegeven op een kaartje in Bijlage 2.

Uit de inrichtingsschets van Harderwijkerweg 215/F. Kortlanglaan blijkt dat gedacht wordt aan een groene inpassing van een boerderij en 6 woon/werk kavels. De huidige inrichting is boerderij en akkerland. Het verdient aanbeveling bij de inrichting rekening te houden met vleermuizen en de verderop aanwezige Steenuil. Dat is mogelijk door de keuze van de randbeplanting (liefst inheemse bes- of nootdragende soorten) en deze op elkaar te laten aansluiten (zoals inrichtingsschets 'volumes gaan op in landschap' van Architectenburo Slager ook aangeeft).

Beoogd woon-werk landschap Harderwijkerweg 215

De woon-werkunits aan de F. Kortlanglaan (Groene Zoom) worden zodanig ingepast dat geen negatieve effecten optreden. Bij volledige uitvoering van de Groene Zoom ontstaat een groene verbindingszone tussen Veluwe en Veluwerandmeren. Door bij de inrichting rekening te houden met verlichting en doorlopende lijnbeplanting kunnen vleermuizen en andere soorten hiervan optimaal profiteren.

Gewone dwergvleermuizen willen nog wel eens verhuizen van verblijfplaats. Het verdient daarom aanbeveling bij eventuele sloop van gebouwen (of de kap van grotere bomen) wel rekening te houden met mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. De paartijd en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis lopen globaal van 15 augustus tot en met september respectievelijk 15 oktober tot en met maart, afhankelijk van de temperatuur en weer. Voor dwergvleermuizen is de beste tijd voor de sloop dan direct ná de overwinteringsperiode (half maart tot en met april) of net vóór de overwinteringsperiode (september- half november). In combinatie met het broedseizoen is dan de periode vóór de

overwintering het meest geschikt. Voor tot de feitelijke sloop over te gaan dient buiten de periode september-half november een inspectie plaats te vinden op aanwezigheid van soorten.

Er vindt geen aantasting plaats van (potentieel) onmisbare vliegroutes en foerageergebied. Er is als gevolg van de beoogde ingreep geen schade te verwachten op vleermuizen. Een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet hoeft voor zoogdieren derhalve niet te worden aangevraagd.

4.7 Vogels

Er is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van waarnemingen tijdens het veldbezoek, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en ervaring is een uitspraak gedaan over de mogelijke soortensamenstelling.

Aan de hand van de terreinkenmerken is vastgesteld dat het plangebied waarde heeft als broedgebied voor vogels. Het betreft dan vooral de randen en de terreindelen met groen, zoals de F. Kortlanglaan. Tijdens de diverse bezoeken zijn de volgende soorten gezien en of gehoord: Witte kwikstaart, Zwarte roodstaart, Merel, Boomkruiper, Grote bonte specht, Roodborst, Houtduif, Zanglijster, Winterkoning, Gaai, Heggemus, Boomklever, Pimpelmees, Koolmees, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Buizerd, Vink, Huismus, Kauw, Ekster, Steenuil en Spreeuw.

In 2011 was op een terrein langs de Jagerserf een broedkolonie van de Oeverzwaluw aanwezig is een (tijdelijke) zandhoop. In 2012 was deze zandhoop verdwenen. Wel ligt er nog steeds een berg grond en zijn Oeverzwaluwen ter plaatse foeragerend waargenomen. Nesten zijn echter niet aangetroffen. Bij realisatie van gebouwen en de verwijdering van zandhopen in de broedperiode dient hiervoor wel aandacht te zijn.

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien is dat verboden (art. 11 FF). Er wordt geen ontheffing verleend voor het verstoren van (broed)vogels.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen beperkt of nihil zijn. Indien voor of na het broedseizoen bomen, struweel en vegetatie worden verwijderd, blijven effecten tijdens het broedseizoen naar verwachting beperkt. In de directe omgeving zijn er overigens voldoende alternatieven voor zowel nestelen als om voedsel te zoeken.

Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels. Is dat niet mogelijk dan dient aantoonbaar te zijn onderzocht (deskundige) dat er geen verstoring van broedvogels heeft plaatsgevonden.

Eventuele nestlocaties binnen en buiten de onderzoekslocatie mogen niet worden verstoord. In en vlak buiten de onderzoekslocatie zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de Steenuil aanwezig en nesten van de Huismus.

4.7.1 Huismus

Het betreft een conserverend plan. In dit stadium is niet bekend of en waar er eventueel gebouwen worden gesloopt. Daar waar dat het geval is en de Huismus aanwezig is mag deze sloop niet leiden tot verlies aan (kwaliteit) van het leefgebied.

Nesten van de Huismus zijn het hele jaar door beschermd en vallen onder de categorie 2 van de 'Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen' van de Dienst Regelingen (aug. 2009), te weten: 'Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).'

Als er nesten door de ingreep verdwijnen is een omgevingscheck nodig om te bepalen of er voldoende gelegenheid is een alternatief nest te vinden in de omgeving. De Huismus is op veel plekken uit de steden verdwenen en staat nu op de rode lijst als gevoelige soort. Maar lokaal kan de soort algemeen zijn. In deze situatie komt de Huismus in de directe en bredere omgeving algemeen voor. Dat blijkt uit diverse eigen waarnemingen bij de bezoeken aan het gebied. In de omgeving is ook voldoende variatie aan voor de Huismus geschikt biotoop. Realisatie van het plan zal naar verwachting dan ook een beperkt effect hebben op de bestaande lokale populatie. Wel zijn de nestplaatsen per wet beschermd. Als er nesten

Mussenflat

Mussenpannen

Mussenkast, Vogelbescherming

verdwijnen door realisatie van de plannen is het aanbieden van vervangende nestruimte als mitigerende maatregel noodzakelijk (ruim voorafgaand aan de sloop). Te denken valt aan alternatieve nestgelegenheden in of aan de nieuw te bouwen bedrijfspanden. Dit kan afhankelijk van het type bouw vrij eenvoudig door middel van het plaatsen van speciale mussenpannen of mussenflats (nestkasten).

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de huismus komt niet in het geding. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

4.7.2 Steenuil

De Steenuil is al sinds jaar en dag vaste bewoner van het gebied, met diverse broedlocaties in Ermelose en het Harderwijkse deel van de Groene Zoom. Het gebied is daarvoor in voorgaande jaren uitgebreid onderzocht t.b.v. het bestemmingsplan Veldzicht Noord 4^e fase. Ter realisatie van dat plan zijn maatregelen voorgesteld en is een Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil opgesteld (Groenewold, 2009, 2011).

De maatregelen omvatten mitigerende en compenserende maatregelen welke ook betrekking hebben op het voorliggende bestemmingsplan. Het betreft bijv. beplanting en een boomgaard bij de herinrichting van F. Kortlanglaan 164/164a, specifieke inheemse beplanting langs het fietspad Jagerserf-F. Kortlanglaan, specifieke beplanting rond F. Kortlanglaan 162 en 174, inrichting en beplanting van en langs de waterberging (hoek Jagerserf/Middelerf) en de zoombeplanting langs de nog aan te leggen Meeboerserf.

Voor de details van de uitvoeringsmaatregelen zij verwezen naar de bovengenoemde rapporten (zie ook literatuurlijst).

Bij herinrichting van de percelen zoals bijv. Harderwijkerweg 215/F. Kortlanglaan verdient het aanbeveling de randen in te planten met vergelijkbare samenstelling van inheemse, liefst bes- of nootdragende, soorten zoals genoemd in het 'Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil' (Groenewold 2011).

Het is van belang dat uitvoering van bovenstaande maatregelen niet door de vaststelling van dit bestemmingsplan wordt belemmerd of onmogelijk gemaakt. Anders komt de realisatie van Veldzicht Noord 4^e fase mogelijk in gevaar, door verlies aan nestgelegenheid en foerageergebied van de Steenuil en daarmee strijdigheid met de Flora- en Faunawet.

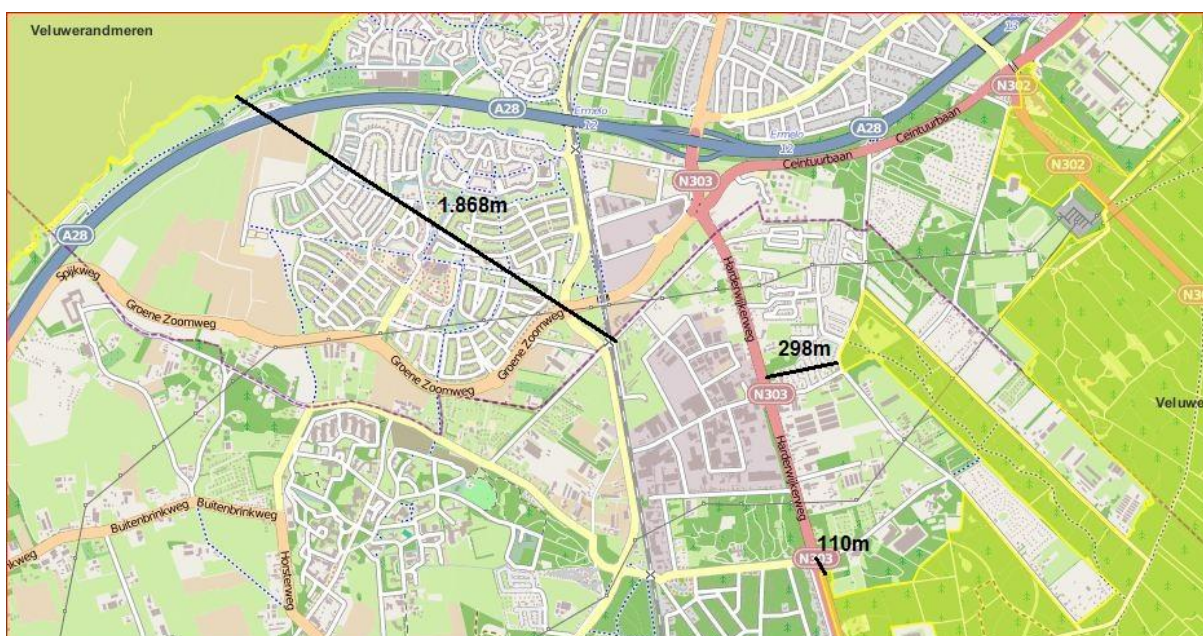
5 Gebiedsbescherming

Het plangebied ligt in aan de rand van de bebouwde kom van Ermelo. Het gebied bestaat uit een mix van kleinschalige bedrijvigheid (voormalige) landbouw en woningen.

5.1 Natura 2000

Natura 2000 is het grootste initiatief op het gebied van natuurbescherming in Europa. Het is een samenhangend, Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Het netwerk wordt gerealiseerd door bijdragen van alle lidstaten van de Europese Unie. Behoud en herstel van de biodiversiteit in de Europese Unie is het doel. De Natura 2000-gebieden worden aangewezen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. De totale oppervlakte van Nederlandse natuurgebieden dat valt onder Natura 2000 is op het land circa 330.000 hectare en op het water circa 770.000 hectare. (o.a. Waddenzee, IJsselmeer en Delta).

De onderstaande figuur (Synbios, juli 2012) geeft de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000 gebied Veluwe en Veluwerandmeer (tevens Habitat- en Vogelrichtlijn-gebied en behorende tot de Ecologische hoofdstructuur). De kortste afstand van het bedrijventerrein tot Natura2000 gebied Veluwe bedraagt ca. 298m. Omdat ook een deel van de Harderwijkerweg tot het plangebied behoort, bedraagt de afstand van het plangebied tot Natura2000 gebied Veluwe ca. 110m.

Diverse habitats en soorten van de Veluwe zijn beschermd, zoals enkele bos- en heidetypen. Specifieke bescherming is er voor o.a. het Vliegend hert, Gevlekte witsnuitlibel en Kamsalamander. Relevante vogelsoorten zijn o.a. Wespendif, Zwarte specht, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw en IJsvogel.

Geen van deze relevante habitats en soorten zijn in het plangebied aangetroffen of te verwachten. Gezien de biotoopeisen van de relevante soorten in relatie tot het plangebied en

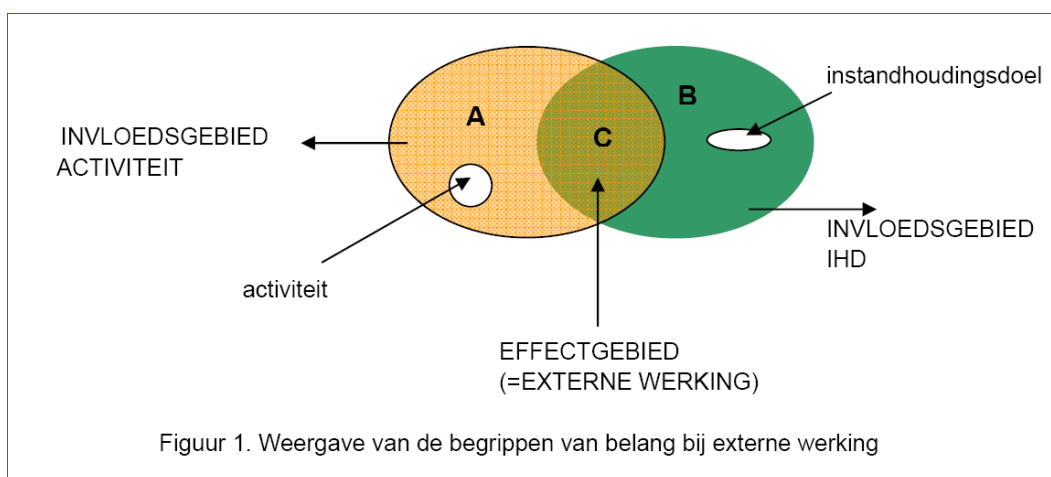
de huidige terreingesteldheid zijn hier ook geen voortplantings-, foerageer-, overwintering- of (vaste) rustplaatsen te verwachten. Het betreft een bestaand bedrijventerrein en een bestaande weg. Er worden met dit plan geen grote uitbreidingen gerealiseerd.

De beoogde ingrepen c.q. bouw van de nieuwe bedrijfspanden heeft geen effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitattypen, Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten. Realisatie brengt de instandhoudingsdoelstellingen van de Veluwe niet in gevaar.

5.2 Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied. Deze 'onbegrensbaarheid' biedt veel ruimte tot interpretaties.

Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedsgebied van een instandhoudingsdoelstelling (IHD) en een invloedsgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de IHD gevoelig is (Notitie Externe werking, Steunpunt Natura2000, mei 2010).

De indicatoren voor verstoring en verslechtering noemt de Leidraad van de Europese Commissie (2000):

- Verslechtering van de kwaliteit van een habitat treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op langere termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking met de begintoestand.
- Verstoring van een soort in een gebied treedt op wanneer uit populatiedynamische gegevens betreffende de soort in dat gebied blijkt dat de soort het gevaar loopt, in vergelijking met de begintoestand, niet langer een levensvatbare component van het natuurlijke habitat te zullen blijven.

Het bedrijventerrein ligt op ca. 298m en 1868m van resp. de Natura2000 gebieden Veluwe en Veluwerandmeren. Het terrein is niet bestemd voor de zwaardere categorieën bedrijven, met als grootste afstand maximaal 200m, conform cat. 4.1 Bedrijven en milieuzonering (VNG 2010). Het plangebied omvat ook delen van de Harderwijkerweg. Deze ligt op ca. 110m van Natura2000 gebied Veluwe. Het betreft hier bestaand gebruik. Aan de Harderwijkerweg zijn geen wijzigingen voorzien. Op het bedrijventerrein betreft het relatief kleine ingrepen.

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen (conserverend plan) kan geconcludeerd worden dat de herziening geen negatieve invloed heeft op de specifieke natuurwaarden van het Natura 2000 gebied Veluwe. Hiermee is een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet niet nodig.

Er zijn geen negatieve gevolgen te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000 gebieden. Externe werking is dan ook niet te verwachten en aanvullend onderzoek is derhalve niet nodig.

5.3 EHS

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van de begrenzing van de EHS mag aangenomen worden dat er geen effecten zijn te verwachten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het EHS-gebied Veluwe. Specifieke maatregelen of aanvullend onderzoek worden niet nodig geacht.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Algemeen

Verschillende soorten planten en dieren worden beschermd in de Flora- en faunawet. Ten behoeve hiervan zijn, op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn, speciale beschermingsgebieden aangewezen. Een ruimtelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als duidelijk is dat geen van de beschermde dieren wordt verontrust, dat de nesten, hollen of andere verblijfsplaatsen niet worden vernield, beschadigd of verstoord en dat planten niet worden verwijderd van hun groeiplaats.

Adviesbureau Groenewold Milieu & Natuur heeft in opdracht van de gemeente Ermelo een natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen integrale herziening van de diverse oude bestemmingsplannen van het bedrijventerrein Veldzicht. Voor Veldzicht Noord 4^e fase is een separaat plan in voorbereiding.

6.2 Flora- en Faunawet

Voor aanvang van de werkzaamheden is het niet noodzakelijk om een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en Faunawet aan te vragen voor de algemene soorten en de strikt beschermde soorten. Het betreft een conserverend plan met alleen aan de noordzijde enige ruimte voor uitbreiding en planwijziging. Deze onderdelen liggen alle in de Groene Zoom waarvoor een gebiedsvisie is vastgesteld. De te realiseren bestemmingen in de Groene Zoom moeten alle landschappelijk worden ingepast. De werkzaamheden vinden zoveel mogelijk plaats in de periode die voor aanwezige beschermde soorten de minste schade op zal leveren. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling.

In het plangebied zijn jaarrond beschermde soorten aanwezig, met name de Huismus en de Steenuil. Ingeval bebouwing wordt gesloopt is onderzoek noodzakelijk naar de aanwezigheid van deze soorten.

Als er nesten van de Huismus verdwijnen door realisatie van de plannen is het aanbieden van vervangende nestruimte als mitigerende maatregel noodzakelijk. Te denken valt aan alternatieve nestgelegenheden in of aan de nieuw te bouwen bedrijfspanden. Dit kan afhankelijk van het type bouw vrij eenvoudig door middel van het plaatsen van speciale mussenpannen of mussenflats (nestkasten).

Voor de Steenuil is in 2011 uitvoerig onderzoek gedaan voor het bestemmingsplan Veldzicht Noord 4^e fase. Het daarbij behorende 'Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil' beschrijft te treffen compenserende en mitigerende maatregelen, welke deels liggen in gebieden welke tot de voorliggende planherziening behoren. Om strijdigheid van dat plan met de Flora- en Faunawet te voorkomen is het van belang dat uitvoering van bedoelde maatregelen niet door de vaststelling van dit bestemmingsplan wordt belemmerd of onmogelijk gemaakt.

In het plangebied komen vleermuizen voor. Tijdens de bezoeken zijn Gewone en Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger aangetroffen. Van de Gewone dwergvleermuis zijn in 2011 zwermplaatsen/paarverblijven gevonden. Ingeval van sloop van gebouwen of de kap van grotere bomen dient zorgvuldig te worden onderzocht of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Als er verblijfplaatsen aanwezig zijn dient door een ter zake deskundige onderzoek plaats te vinden of mitigerende en/of compenserende maatregelen mogelijk zijn.

en worden uitgevoerd. Uitstel van de actie tot een gunstig moment kan ook een maatregel zijn.

Voor vleermuizen is de beste tijd voor sloop of kap direct ná de overwinteringsperiode (half maart tot en met april) of net vóór de overwinteringsperiode (september- half november). In combinatie met het broedseizoen is dan de periode vóór de overwintering het meest geschikt.

Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen wordt de functionaliteit van deze beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd en vindt geen overtreding plaats van de verbodsbepalingen van art. 11 Flora- en Faunawet.

6.3 Natuurbeschermingswet

Op basis van de ligging en aard van de ruimtelijke ingrepen (conserverend plan) kan geconcludeerd worden dat deze ingreep geen negatieve invloed heeft op de specifieke natuurwaarden. Het in de omgeving aanwezige Natura 2000 gebied Veluwe ligt op zodanige afstand in relatie tot de ingreep dat geen externe werking plaats vindt door vaststelling van een integrale herziening van het bestemmingsplan. Hiermee is een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet niet nodig. Er zijn geen negatieve gevolgen te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen. Aanvullend onderzoek is derhalve niet nodig.

6.4 EHS

De ingreep vindt plaats buiten de begrenzing van de EHS. Op basis van de ligging van het plangebied ten opzichte van de begrenzing van de EHS mag aangenomen worden dat er geen effecten zijn te verwachten op de wezenlijke waarden en kenmerken van het EHS-gebied Veluwe. Specifieke maatregelen of aanvullend onderzoek worden niet nodig geacht.

6.5 Voorbehoud en zorgplicht

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennende terreinbezoeken. Om de risico's op verstoring van beschermde soorten op het werkterrein te minimaliseren, wordt aanbevolen om voorafgaand aan de werkzaamheden het terrein te controleren op de aanwezigheid van beschermde soorten.

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het voorkómen van verontrusting of verstoring in de kwetsbare perioden zoals de broed-/voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een plangebied in die periode bouwrijp wordt gemaakt, geeft realisatie gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar meestal geen problemen. Vaak is het

voldoende rekening te houden met de broedtijd (15 maart-15 juli). Voor de Huismus dient rekening te worden gehouden met het feit dat de soort tot augustus jongen kan hebben.

Als bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, of kunnen bomen buiten het broedseizoen worden gekapt, zodat er geen vogels gaan broeden.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

Bij het aantoonbaar uitvoeren van werkzaamheden volgens de 'Gedragscode Flora- en Faunawet voor de bouw en ontwikkelsector' hoeft geen vrijstelling te worden aangevraagd bij de aanwezigheid van vogels of soorten uit Tabel 2 van de Flora- en Faunawet.

7 Advies

- 1) Uitvoering van de werkzaamheden laten plaatsvinden buiten de broedperiode (15 maart- 15 augustus). Overigens mogen ook vroege of late legsels niet worden verstoord.
- 2) Bij uitvoering van de werkzaamheden altijd invulling geven aan de algemene 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en Faunawet), wat inhoudt dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Eventuele uitvoering volgens de 'Gedragscode Flora- en Faunawet voor de bouw en ontwikkelingssector' geeft hiervoor een goede basis.
- 3) Eventuele nestlocaties binnen en buiten het plangebied mogen niet worden verstoord. In en vlak buiten het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de Huismus en de Steenuil aanwezig. Deze zijn jaarrond beschermd. Als vast rust- en verblijfplaatsen (dreigen te) verdwijnen, zijn compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk.
- 4) Ingeval panden worden gesloopt dient vooraf onderzoek plaats te vinden naar de aanwezigheid van de Huismus en de Steenuil. Ingeval huismusnesten door de ingreep verdwijnen is het aanbieden van vervangende nestgelegenheid als mitigerende maatregel noodzakelijk. Dit is vrij eenvoudig mogelijk door het plaatsen van speciale mussenpannen, vogelvides of mussenflats (nestkasten). Wanneer alternatieve nestlocaties zijn gerealiseerd, kan de sloop plaatsvinden vanaf september tot ca. 15 maart, omdat huismussen tot in augustus jongen kunnen hebben.
- 5) Voor de Steenuil wordt voor het leefgebied en de maatregelen verwezen naar de rapportages behorende bij Veldzicht Noord 4^e fase uit 2011. Het 'Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil' bevat concrete aanbevelingen welke ook van toepassing zijn op delen behorende bij dit bestemmingsplan. Bij de vaststelling van dit plan moet hiermee rekening worden gehouden om strijdigheid met de Flora- en Faunawet te voorkomen bij de vaststelling van bestemmingsplan Veldzicht Noord 4^e fase.
- 6) Eventueel te slopen gebouwen (en de kap van grote bomen) kunnen betekenis hebben voor de in het plangebied waargenomen soorten vleermuizen, te weten de Gewone en Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger. De paartijd en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis lopen globaal van 15 augustus tot en met september respectievelijk 15 oktober tot en met maart, afhankelijk van de temperatuur. Omdat dwergvleermuizen nog wel eens verhuizen verdient het aanbeveling de sloop direct ná de overwinteringsperiode (half maart tot en met april) of net vóór de overwinteringsperiode (september- half november) plaats te laten vinden en de gebouwen vooraf te onderzoeken.
- 7) Bij volledige uitvoering van de Groene Zoom ontstaat een groene verbindingzone tussen Veluwe en Veluwerandmeren. Door bij de inrichting van het plan rond de Fokko Kortlanglaan rekening te houden met beperkte verlichting en doorlopende lijnbeplanting kunnen vleermuizen en andere soorten hiervan optimaal profiteren
- 8) Door het uitvoeren van bovenstaande maatregelen, wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. De functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats van de Huismus en de Steenuil komt niet in het geding. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

8 Literatuur:

- Arcadis 2006, Gedragscode Flora- en Faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- Ecogroen advies, 2010, Aanvullend natuuronderzoek ontsluitingsweg Ermelo
- Groenewold, A.W., 2009, Natuurtoets bestemmingsplan Veldzicht Noord (wiz. nr. 22) Ermelo (3^e fase).
- Groenewold, A.W., 2011, Natuurtoets bestemmingsplan Veldzicht Noord Ermelo 4e fase
- Groenewold, A.W., 2011, Nader onderzoek Steenuilen t.b.v. bestemmingsplan Veldzicht Noord Ermelo 4e fase
- Groenewold, A.W., 2011, Uitvoeringsplan maatregelen Steenuil t.b.v. bestemmingsplannen Drielanden Leisure Harderwijk Veldzicht Noord Ermelo 4e fase
- Janssen, J.A.M. en Schaminée, J.H.J., 2008: Soorten van de habitatrichtlijn
- Lange, R., P.Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- LNV, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2004. Besluit Rode lijsten flora en fauna. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005b. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- LNV, 2005c. Checklist gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998
- Mertens, 2005: Natuurtoets Flora- en Faunawet ruimtelijke projecten 2005
- Mertens, 2005: Het voorkomen van vleermuizen in Veldzicht-Noord te Ermelo
- www.Natuurloket.nl
- www.RAVON.nl
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>
- www.waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- <http://geodata2.prv.gelderland.nl/>
- <http://www.vleermuis.net>
- Bureau Waardenburg, 2011. Natuurtoets De Groene Zoom, Ermelo
- Zoon, 2004: Flora en Fauna van Veldzicht-noord
- Zoon, 2005: Dassen in de Groene Zoom, Voorkomen en terreingebruik van dassen
- Zoon, 2006. Natuuronderzoek ontsluiting bedrijventerrein Veldzicht-Noord te Ermelo
- Zoon, 2007. Natuurwaarden bestemmingsplan Midden-West (Ermelo) versie 2, aug.

Bijlagen:

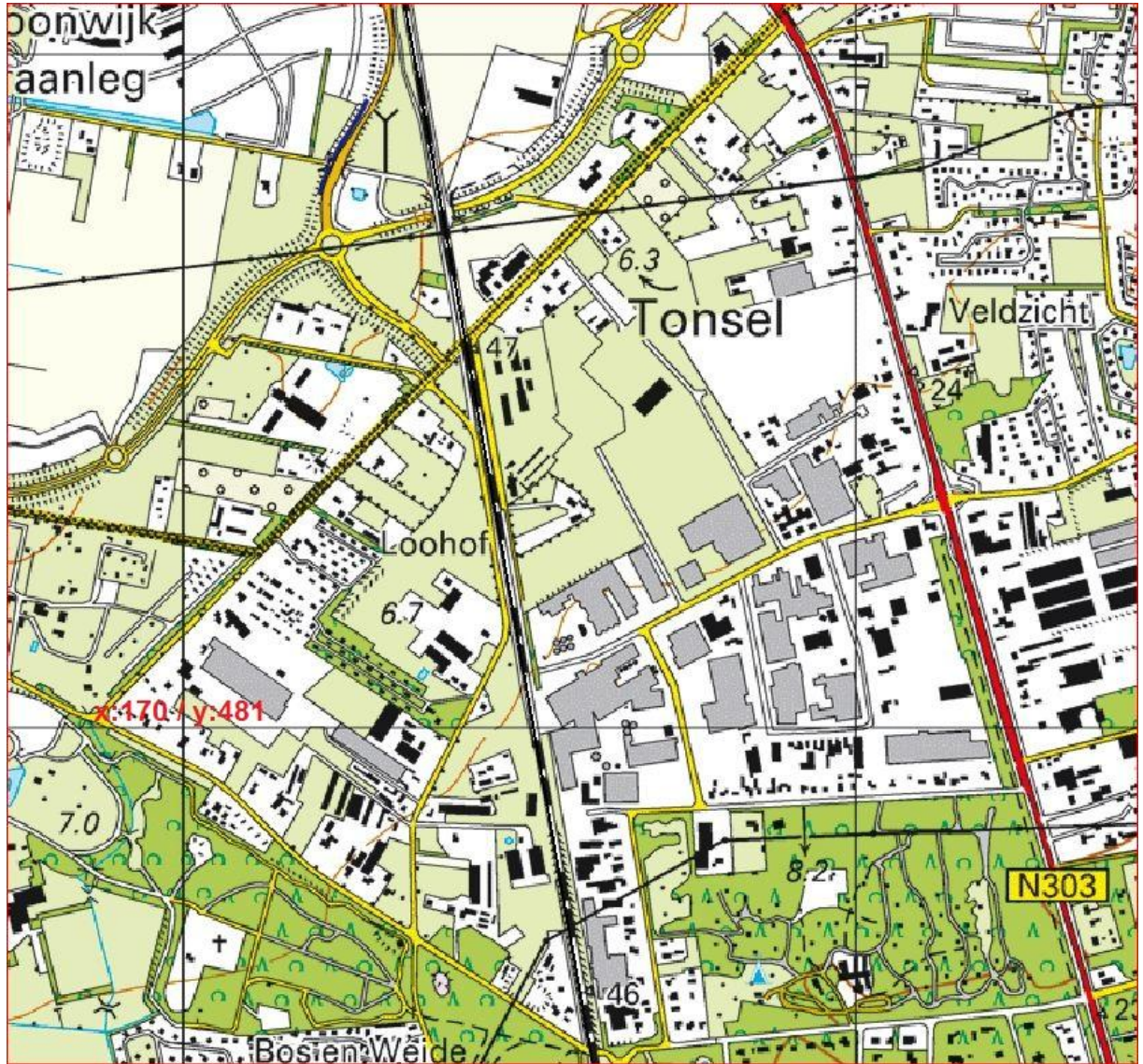
1. Overzicht situatie
2. Kaartje gebieden met waarnemingen vleermuizen
3. Foto's plangebied
4. Wettelijk kader

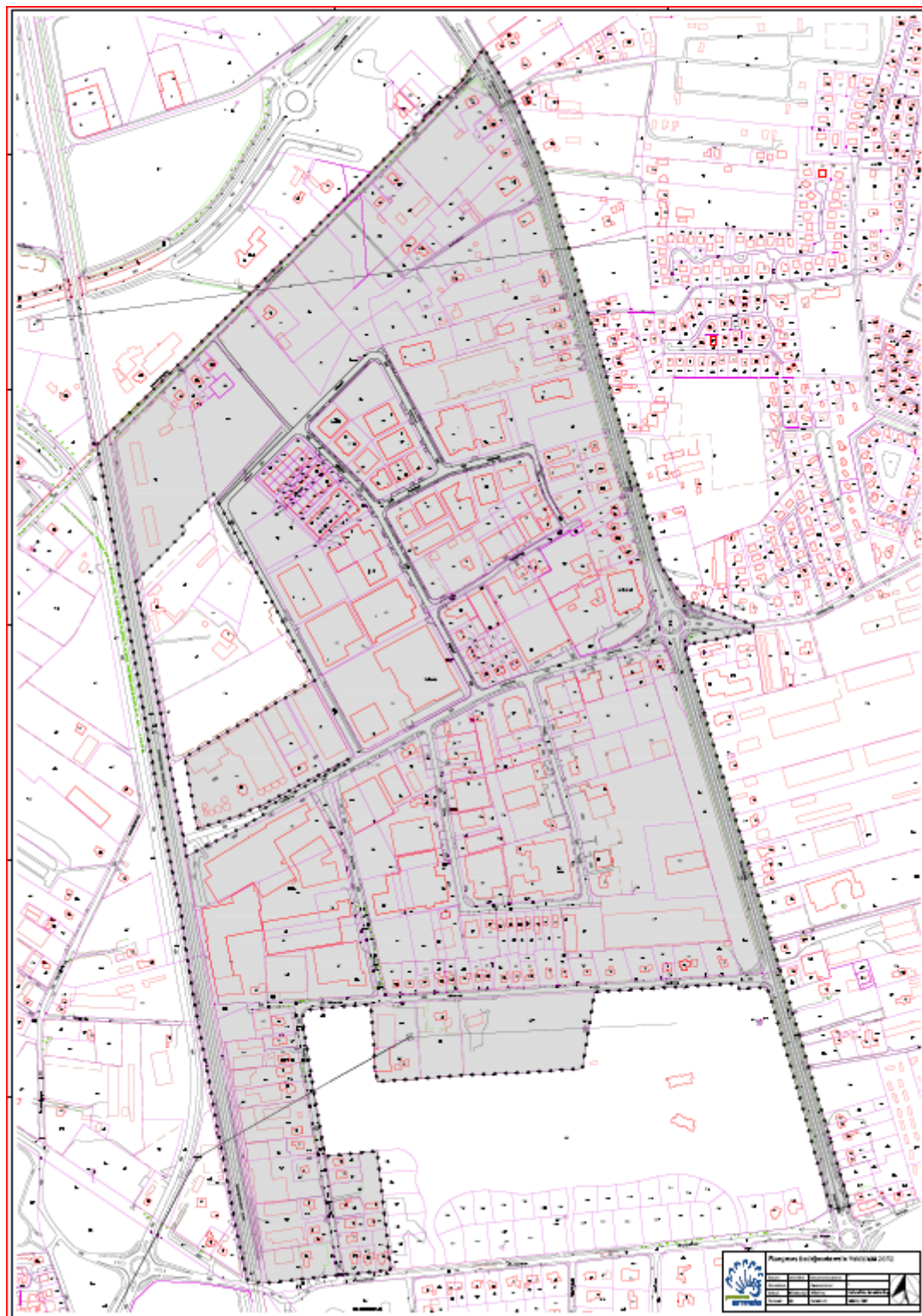
Bijlage 1

Overzicht situatie

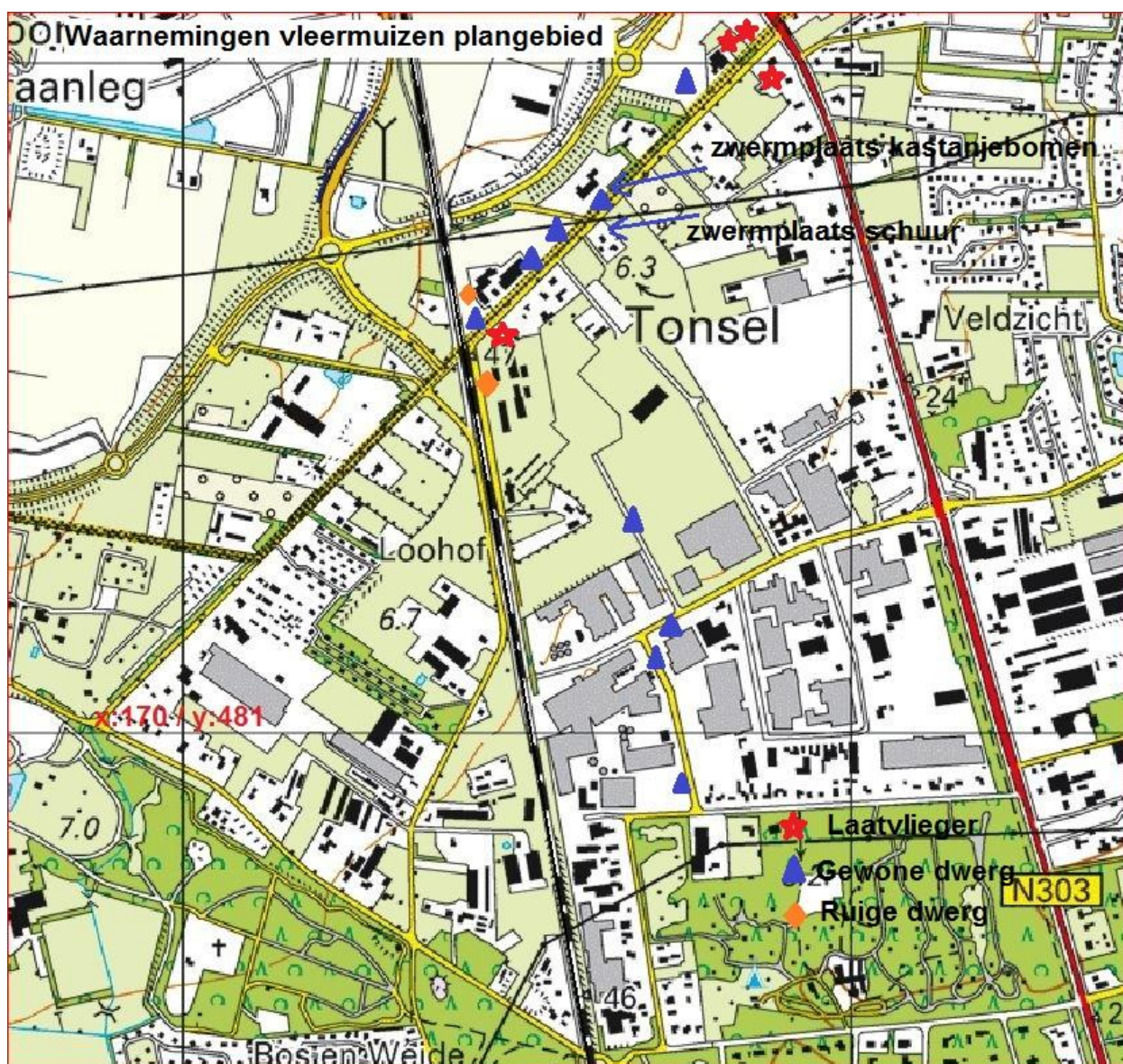

Figuur: Ligging plangebied Veldzicht Ermelo

Kaartje gebieden waarnemingen vleermuizen

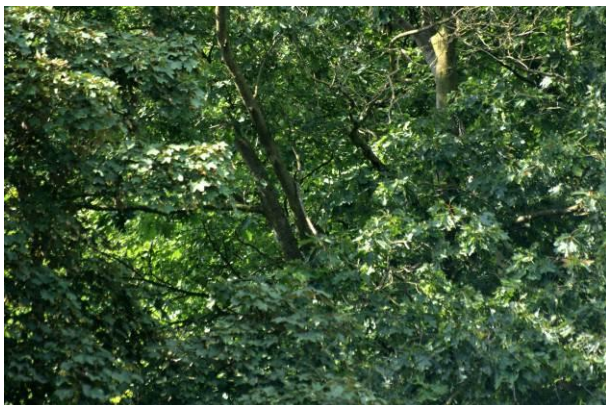

Bijlage 3

Foto's plangebied

juni/juli 2012

F. Kortlanglaan / Harderwijkerweg 214

Groene Zoom

Hoenderweg - perceel

Duizendblad

grasland Hoenderweg - perceel

Lokhorstweg – Gewone dwergvleermuis jagend

Binnenveld – Gewone dwergvleermuis jagend

Middelerf – Gewone dwergvleermuis jagend

Jagerserf – foeragerende Oeverzwaluwen

Speerdistel

Reukloze kamille

Middelert / Jagerserf

Middelert

Beoogde waterberging Jagerserf/Middelert

Waterberging Middelert / Jagerserf

Pitrus

Boerenwormkruid

Krulzuring

Brandnetel

Middelerf / Meeboerserf

Middelerf / Meeboerserf

Teunisbloem

Middelerf / Meeboerserf

Meeboerserf Mariënhoef

Veldzichtweg

Tolweg

Tolweg

Tolweg

Bijlage 4
Wettelijk kader

Samenvatting Natuurwetgeving

Inleiding

In deze bijlage worden in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen en beheer beschreven. Het geeft aan hoe de wettelijke toetsingskaders bij het opstellen van ecologische beoordelingen zijn toegepast. De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet, de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998. Tevens wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten en de Ecologische Hoofdstructuur bij ecologische toetsingen.

Flora- en faunawet¹

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen. De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)

Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader is begin 2005 gewijzigd door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur, doorgaans aangeduid als de AMvB artikel 75. Er gelden verschillende regels voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ingrepen en die in het kader van bestendig gebruik en beheer.

Er bestaan drie beschermingsregimes corresponderend met drie verschillende groepen beschermde soorten, opgenomen in drie bijbehorende tabellen in de LNV- brochure.

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn alle vogelsoorten en verder de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of in Bijlage 1 van de AMvB artikel 75. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

¹ Deze paragraaf is in belangrijke mate ontleend aan de brochure 'Buiten aan het werk?' (LNV, 2005a).

Bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw en landbouw en uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling worden genoemd als openbaar belang. Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt. Mitigatie (het vermijden of verzachten van negatieve effecten) en compensatie (het aanbieden van vervangend leefgebied) kunnen deel uitmaken van het zorgvuldig handelen.

Samenvatting toetsingskader Flora- en faunawet

Het toetsingskader van de Flora- en faunawet voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig gebruik en beheer luidt dus:

1. Komen er soorten uit Tabel 1 voor? Hiervoor geldt een vrijstelling. Alleen de zorgplicht is van toepassing.
2. Komen er soorten uit Tabel 2 voor? Dan geldt een vrijstelling (mits gedragscode) of moet ontheffing worden aangevraagd (lichte toetsing).
3. Komen er soorten uit Tabel 3 voor? Er geldt een vrijstelling voor bestendig gebruik en beheer (mits gedragscode; niet voor art. 10). In overige gevallen is altijd ontheffing nodig (uitgebreide toetsing).

Natuurbeschermingswet 1998²

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouding van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingdoelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheersplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is.

Projecten en handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn verboden. Hiervoor kan door het bevoegd gezag (meestal Gedeputeerde Staten, soms de minister van LNV) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Voor plannen (bij voorbeeld bestemmingsplannen, streekplannen, waterhuishoudingplannen) geldt dat goedkeuring van het bevoegd gezag op grond van artikel 19j nodig is. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. De vergunning of goedkeuring kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat het gebied niet wordt aangetast.

Habitattoets

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een plan, project of handeling (kortweg: 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten'). Als er geen effecten zijn, is de kous daarmee af. Als de effecten klein zijn, volgt een verslechterings- en verstoringstoets'. Bij mogelijke significante effecten volgt een 'passende beoordeling'.

In de verslechterings- en verstoringstoets worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden worden verbonden (mitigatie en compensatie).

De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdende met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd.

² Hierbij is gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998 (LNV, 2005b)

Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt. Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddenstoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2004). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevergd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

Ecologische Hoofdstructuur

Het Rijk heeft de ontwikkeling van gebiedenbeleid vastgelegd in een aantal documenten, waarvan de Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV, 1993) de belangrijkste maatregelen bevat van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur is uitgewerkt in provinciale streekplannen. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

In of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden geldt het 'nee, tenzij'-regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.
